21. 4. 2016

ID: 101194

Pravomoc soudu

Smlouva o převodu dobývacího prostoru podle § 27 odst. 7 horního zákona je veřejnoprávní smlouvou ve smyslu § 162 správního řádu, na kterou dopadá působnost správního řádu v části páté. Aplikovatelnost správního řádu do poměrů těchto smluv vyplývá i z § 41 horního zákona, který vymezuje výluky vylučující obecnou aplikovatelnost předpisů o správním řízení pouze v případě řízení podle § 3 odst. 3, § 6, 13, 14, 14a, 14b, 14c a 32a. Spory z veřejnoprávních smluv upravuje ustanovení § 169 správního řádu zákonem založenou kompetencí správních orgánů. Podle § 169 odst. 1 písm. e) správního řádu spory z veřejnoprávní smlouvy rozhoduje správní orgán, který k jejímu uzavření udělil souhlas, jde-li o veřejnoprávní smlouvu podle § 162.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 81/2015, ze dne 9.12.2015)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně A. G. Service s. r. o., se sídlem v Ch., zastoupené JUDr. I.B., advokátem se sídlem v P., proti žalované KÁMEN Zbraslav, a. s., se sídlem v P., zastoupené JUDr. P.S., advokátem se sídlem v P., o určení práv k dobývacím prostorům, vedené u Okresního soudu v Litoměřicích pod sp. zn. 7 C 33/2012, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10. září 2014, č. j. 84 Co 2/2014-213, tak, že dovolání směřující proti výroku I. rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10. září 2014, č. j. 84 Co 2/2014-213, v části, v níž byl potvrzen výrok I. rozsudku Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 13. listopadu 2013, č. j. 7 C 33/2012-176, se odmítá. Výrok I. rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10. září 2014, č. j. 84 Co 2/2014-213, v části, v níž byl potvrzen výrok II. rozsudku Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 13. listopadu 2013, č. j. 7 C 33/2012-176, a výrok II. rozsudku Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 13. listopadu 2013, č. j. 7 C 33/2012-176, se ruší a řízení se v tomto rozsahu zastavuje. Po právní moci tohoto rozsudku bude věc v rozsahu, v němž bylo řízení zastaveno, postoupena Obvodnímu báňskému úřadu pro území kraje Ústeckého, se sídlem v Mostě.

Z odůvodnění:

Okresní soud v Litoměřicích (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 13. listopadu 2013, č. j. 7 C 33/2012-176, zamítl žalobu, kterou se žalobce domáhal určení, že dobývací prostor č. 70957, L., stanovený generálním ředitelstvím Československého Kamenoprůmyslu, jako orgánem pověřeným Ministerstvem stavebnictví ČSR, rozhodnutím zn.: DP-265/80 ze dne 27. 4. 1981, dobývací prostor č. 70336 D., stanovený rozhodnutím Severočeského krajského národního výboru v Ústí nad Labem zn.: Výst 6191/62-329-6/Vav ze dne 30. 12. 1962, a dobývací prostor č. 71070 L. I., stanovený rozhodnutím Ministerstva výstavby a stavebnictví České republiky ze dne 27. 11. 1990, č. j. TZÚS/SSZ 212/90 (dále též „předmětné dobývací prostory“), náleží žalobkyni a Ing. V., každému id. podíl ½ (výrok I.). Dále zamítl žalobu, kterou se žalobce domáhal určení, že práva k dobývacím prostorům č. 70957, L., stanovenému generálním ředitelstvím Československého Kamenoprůmyslu, jako orgánem pověřeným Ministerstvem stavebnictví ČSR, rozhodnutím zn.: DP-265/80 ze dne 27. 4. 1981, dobývacímu prostoru č. 70336 D., stanovenému rozhodnutím Severočeského krajského národního výboru v Ústí nad Labem zn.: Výst 6191/62-329-6/Vav ze dne 30. 12. 1962, a dobývacímu prostoru č. 71070 L. I. stanovenému rozhodnutím Ministerstva výstavby a stavebnictví České republiky ze dne 27. 11. 1990, č. j. TZÚS/SSZ 212/90, náleží žalobkyni a Ing. V., jako složka jejich podniku, který nabyli na základě smlouvy o prodeji podniku ze dne 15. 1. 1995 uzavřenou s Fondem národního majetku České republiky (výrok II.). Dále soud uložil žalobkyni povinnost zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení 19 742,10 Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku (výrok III.).

Podle soudu prvního stupně bylo v řízení prokázáno, že žalobkyně spolu s Ing. V. nabyli práva k dobývacím prostorům D. a L. na základě smlouvy o prodeji podniku KAMENOLOM Dobkovičky s. p. uzavřené dne 15. 1. 1995 s Fondem národního majetku České republiky. Následně docházelo k převodům práv k dobývacím prostorům na základě § 27 odst. 7 horního zákona. Dobývací prostor ovšem není věcí v právním slova smyslu, a proto nemůže být předmětem vlastnického práva. Dobývací prostor je oprávněním, které se váže k ložisku výhradního nerostu nezávisle na vlastnictví pozemku a zakládá pro adresáta oprávnění k dobývání. Stanovení dobývacího prostoru je veřejnoprávní akt a zakládá pro adresáta oprávnění k dobývání, dobývací prostor lze převádět smluvně jen po předchozím souhlasu obvodního báňského úřadu podle § 27 odst. 7 horního zákona., Jelikož dobývací prostor není věcí ve smyslu hmotného práva, a nemůže tak být předmětem vlastnictví, shledal soud prvního stupně žalobu na určení vlastnického práva nedůvodnou. Stran řízení o určení práv k dobývacím prostorům shledal soud prvního stupně, že se ho musí účastnit jak žalobkyně, tak i Ing. V., kteří se stali vlastníky privatizovaného majetku státního podniku KAMENOLOM Dobkovičky. Na oba se musí vztahovat účinky rozhodnutí soudu, neboť musí být zajištěno, aby oba mohli za řízení v zájmu ochrany svých práv a oprávněných zájmů vykonávat svá procesní práva a plnit své procesní povinnosti, a to tím spíše, že se žalobkyně domáhá i určení ve prospěch Ing. V. Ke vznesené námitce promlčení soud prvního stupně uvedl, že se jedná o právo, které promlčení podléhá, nadto je třeba zohlednit otázku právní jistoty dalších případných nabyvatelů práv k dobývacím prostorům. Soud prvního stupně přitom shledal, že k okamžiku doručení žaloby bylo již právo žalobkyně promlčeno.

K odvolání žalobkyně Krajský soud v Ústí nad Labem (dále jen „odvolací soud“) rozsudkem ze dne 10. září 2014, č. j. 84 Co 2/2014-213, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (výrok I.) a uložil žalobkyni povinnost nahradit žalované náklady odvolacího řízení ve výši 12 025 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok II.).

Podle odvolacího soudu k zamítnutí žaloby v projednávané věci musí vést již skutečnost, že žalobkyně není v řízení aktivně věcně legitimována. Domáhá-li se žalobkyně určení nejen svých práv, ale i práv třetího subjektu, musí být tento subjekt rovněž účastníkem řízení, a to buď na straně žalující, nebo na straně žalované. Z tohoto hlediska není rozhodné, zda žalobkyně a Ing. L. V. jsou ve vztahu k právům k dobývacím prostorům oprávněni solidárně a zda by v řízení byli účastníky samostatnými či nerozlučnými. Rozhodující je skutečnost, že se žalobkyně domáhá určení práv ve prospěch subjektu, který není účastníkem řízení, přičemž podání takové žaloby není v občanském soudním řízení přípustné. Nedůvodná je proto námitka žalobkyně, že soud prvního stupně měl žalobu v požadavku na určení práv Ing. V. zamítnout. Na tom ničeho nemění žalobkyní uváděná judikatura, neboť ta na posuzovaný případ nedopadá. Žalobkyně se mýlí, že měla být poučena o účastenství v řízení s ohledem na poučovací povinnost soudu podle § 5 a § 118a odst. 2 občanského soudního řádu. Soud prvního stupně žalobkyni se svým názorem na nutnost účasti Ing. V. seznámil. Správný je i názor soudu prvního stupně, že dobývací prostor není samostatnou věcí a nemůže být předmětem vlastnictví. Na okraj odvolací soud uvedl, že patrně by nebylo možné shledat ani naléhavý právní zájem žalobkyně na určení, že jí práva k předmětným dobývacím prostorům náleží, neboť v posuzovaném případě k porušení tvrzeného práva žalobkyně k předmětným dobývacím prostorům již dochází, a rozhodnutí by tak nebylo způsobilé zamezit potřebě podání žaloby na plnění v případě, že by žalovaná od užívání předmětných dobývacích prostor neupustila. S ohledem na uvedené se odvolací soud nezabýval otázkou, zda právo organizace, pro niž byl dobývací prostor vymezen či na niž byl platně převeden, podléhá promlčení a zda je právo žalobkyně promlčeno.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, které považuje za přípustné podle § 237 občanského soudního řádu, neboť odvolací soud se odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, a zároveň napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodovací praxi dovolacího soudu nebyla dosud vyřešena. Nesprávnost právního posouzení

spatřuje především v tom, že i kdyby přistoupila na závěry ohledně povahy dobývacího prostoru, ač ani s nimi nesouhlasí, je chybný závěr odvolacího soudu, že je třeba zamítnout žalobu ohledně určení práv k dobývacímu prostoru v celém rozsahu, jestliže nebyl účastníkem řízení Ing. V., přičemž nemá být rozhodné, zdali žalobkyně a Ing. V. jsou ve vztahu k právům k dobývacím prostorům oprávněni solidárně a zda byli samostatnými či nerozlučnými společníky, nýbrž jen to, že se žalobkyně domáhá určení práv ve prospěch subjektu, který není účastníkem řízení, což není v občanském soudním řízení přípustné. Žalobkyně je přesvědčena, že pro posouzení je právě zcela klíčové postavit najisto, o jaké procesní společenství se jedná, a proto se měl odvolací soud touto otázkou zabývat. Konstrukce odvolacího soudu o nedostatku aktivní legitimace by mohla obstát pouze v případě posouzení společenství jako nerozlučného, pokud by se však jednalo o společenství samostatné, mohl by soud rozhodnout o zamítnutí žaloby jen v rozsahu, kdy se žalobkyně domáhá určení práv pro Ing. V. a nikoliv pro sebe samu. O samostatnosti společenství svědčí povaha předmětu řízení, kdy se jedná o nabytí práv k dobývacímu prostoru plynoucímu ze smlouvy, nelze však hovořit o spoluvlastnictví, kde by šlo o práva nedílné povahy, a byla by tak nutná účast všech spoluvlastníků. Ani v horním zákoně není stanoveno, že by se jednalo o nerozlučné společenství. Pro zamítnutí žaloby nestačí ani údajná absence naléhavého právního zájmu. Žalobkyně se již dříve domáhala vydání předmětného dobývacího prostoru. Jelikož však bylo uzavřeno, že dobývací prostor není věcí ve smyslu hmotného práva, nezbylo jí, než aby se domáhala určení práv k dobývacím prostorům. Je proto absurdní závěr odvolacího soudu, že nemá žalovat na určení, ale na plnění. Žalobkyně dodává, že pokud by byl nesprávný její závěr o tom, že se řízení měl účastnit i Ing. V., měla být o tom poučena. S ohledem na uvedené navrhuje, aby dovolací soud zrušil rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření považuje dovolání za nepřípustné. Žalobkyně za rozhodovací praxi dovolacího soudu považuje jedno dílčí rozhodnutí, které ovšem na případ nedopadá, neboť se jedná o skutkově jinou věc, kterou nelze použít jako univerzální pravidlo. Není tak obecně možné poučovat žalobce o tom, kdo má být účastníkem řízení, jak vyplývá např. z nálezu Ústavního soudu ze dne 3. ledna 1996, sp. zn. I. ÚS 56/95. Přípustnost dovolání pak nelze shledat v otázce, která nebyla řešena, protože ji dovolatelka nijak blíže nerozebírá. Žalovaná souhlasí s právním názorem o nepřípustnosti actio popularis, žaloba tak byla správně zamítnuta z toho důvodu, že se řízení neúčastnil Ing. V. Povaha případného procesního společenství je v tomto ohledu nepodstatná. Žalovaná v této souvislosti upozorňuje na nekonzistentnost právních názorů žalobkyně, která si v nově podané žalobě odporuje. Žalobkyně se navíc snaží všemožnými způsoby systematicky a dlouhodobě zatěžovat žalovanou. Co se týče výhrady směřující proti naléhavému právnímu zájmu, tento byl vysloven toliko obiter dictum, a proto není nosným důvodem rozhodnutí. I tak se žalovaná i v tomto ztotožňuje s právním posouzením odvolacího soudu. S ohledem na uvedené navrhuje, aby dovolání bylo jako nepřípustné odmítnuto, případně pro nedůvodnost zamítnuto.

Nejvyšší soud jako soud dovolací věc projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 31. 12. 2013 (dále jen „o. s. ř.“), neboť řízení v projednávané věci bylo zahájeno přede dnem 1. 1. 2014 (srovnej článek II bod 2. zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/19863 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony).

Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Podle § 241a odst. 1 – 3 o. s. ř. dovolání lze podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu

spočívá na nesprávném právním posouzení věci. V dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá, vymezení důvodu dovolání, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 až 238a) a čeho se dovolatel domáhá (dovolací návrh). Důvod dovolání se vymezí tak, že dovolatel uvede právní posouzení věci, které pokládá za nesprávné, a že vyloží, v čem spočívá nesprávnost tohoto právního posouzení.

Dovolací soud přezkoumá rozhodnutí odvolacího soudu v rozsahu, ve kterém byl jeho výrok napaden (§ 242 odst. 1 o. s. ř.). Rozhodnutí odvolacího soudu lze přezkoumat jen z důvodů uplatněných v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny (§ 242 odst. 3 o. s. ř.).

Dovolání je z části přípustné a zároveň i důvodné.

Žalobkyně dovoláním napadla výrok I. rozsudku odvolacího soudu, kterým byl potvrzen jak výrok I., tak i výrok II. rozsudku soudu prvního stupně. Dovolatelka však vůči právnímu posouzení nároku na určení vlastnického práva k dobývacím prostorům, o němž bylo rozhodnuto výrokem I. rozsudku soudu prvního stupně a který byl následně potvrzen výrokem I. rozsudku odvolacího soudu, naznačuje toliko nesouhlas s tím, že dobývací prostor není věcí v právním slova smyslu, nýbrž toliko veřejnoprávním oprávněním, aniž by přitom vymezila otázku přípustnosti dovolání. Ostatně z dovolání ani nevyplývá, jestli tuto otázku vůbec hodlala učinit předmětem dovolacího přezkumu, neboť i přes naznačený nesouhlas se závěrem odvolacího soudu, že dobývací prostor není věcí v právním smyslu, současně vyjádřila v dovolání názor, že „přijme-li tento závěr“, neobstojí zamítavý důvod spočívající v tvrzeném nedostatku aktivní věcné legitimace. I kdyby pak dovolací soud připustil, že (snad) dovolatelka vyjádřila v dovolání nesouhlas s posouzením povahy dobývacího prostoru, dovolání neobsahuje žádnou věcnou argumentaci a polemiku s důvody, na kterých odvolací soud své rozhodnutí týkající se povahy dobývacího prostoru založil.

Pouhé naznačení nesouhlasu bez vymezení otázky hmotného či procesního práva však k přípustnosti dovolání podle § 237 o. s. ř. zjevně nepostačuje, a proto dovolací soud podle § 243c odst. 1 věty první o. s. ř. dovolání v této části jako nepřípustné odmítl.

Žalobkyně dále namítala, že soudy obou stupňů nesprávně právně posoudily její nárok na určení práv k dobývacím prostorům, když dovodily, že nelze návrhu vyhovět, pokud účastníkem řízení nebude též Ing. V. V této souvislosti pak vymezila právní otázku přípustnosti dovolání spočívající v tom, zda je nezbytné, aby se řízení o určení práv k dobývacímu prostoru účastnil Ing. V., kterému mají přináležet stejná práva jako jí, přičemž podle žalobkyně hraje rozhodující roli určení, zda se jedná o samostatné nebo o nerozlučné společenství.

Vzhledem k tomu, že na této právní otázce je rozhodnutí odvolacího soudu o určení práv k dobývacím prostorům založeno, přičemž tato otázka nebyla doposud v rozhodovací praxi dovolacího soudu rozhodnuta a dovolatelka závěry přijaté odvolacím soudem napadá, je dovolání přípustné.

Jelikož je dovolání přípustné, dovolací soud se s ohledem na zásadu procesní ekonomie z úřední povinnosti nejprve zabýval tím, zda řízení není postiženo vadou řízení, která by měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), přitom shledal, že rozhodnutí soudů obou stupňů v části, v níž se zabývaly nárokem na určení práv k dobývacím prostorům, je zatíženo zmatečnostní vadou spočívající v nedostatku pravomoci civilních soudů [§ 229 odst. 1 písm. a) o. s. ř.].

Podle § 7 odst. 1, 3 a 4 o. s. ř. v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují soudy spory a

jiné právní věci, které vyplývají z poměrů soukromého práva, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány. Jiné věci projednávají a rozhodují soudy v občanském soudním řízení, jen stanoví-li to zákon. Pravomoc soudů ve věcech správního soudnictví upravuje zvláštní zákon.

Podle § 104 odst. 1 o. s. ř. jde-li o takový nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit, soud řízení zastaví. Nespadá-li věc do pravomoci soudů nebo má-li předcházet jiné řízení, soud postoupí věc po právní moci usnesení o zastavení řízení příslušnému orgánu; právní účinky spojené s podáním žaloby (návrhu na zahájení řízení) zůstávají přitom zachovány.

Z dosavadního řízení vyplývá, že žalobkyně se domáhá určení svého práva k předmětným dobývacím prostorům s poukazem na skutečnost, že tato práva nabyla na základě smlouvy ze dne 15. ledna 1995, a zdůrazňuje, že je nepřevedla na žádný jiný subjekt, tedy ani na žalovanou. V této souvislosti zpochybňuje smlouvu o převodu „dobývacích prostorů“ ze dne 6. dubna 1995 s poukazem na to, že na základě tohoto smluvního vztahu žalovaná nemohla oprávnění vztahující se k předmětným dobývacím prostorům nabýt. Žalovaná naproti tomu namítala, že nabyla práva k dobývacím prostorům na základě smlouvy o jejich převodu ze dne 8. června 2001. Žalobkyně pak sumarizuje, že podstatou sporu je posouzení práv vyplývajících ze smluv o převodech dobývacích prostorů, jimiž oba účastníci odůvodňují svá práva k předmětným dobývacím prostorům.

Podle § 25 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon) – (dále též jen „horní zákon“) se dobývací prostor stanoví na základě výsledků průzkumu ložiska podle rozsahu, uložení, tvaru a mocnosti výhradního ložiska se zřetelem na jeho zásoby a úložní poměry tak, aby ložisko mohlo být hospodárně vydobyto. Při stanovení dobývacího prostoru se vychází ze stanoveného chráněného ložiskového území a musí se přihlédnout i k dobývání sousedních ložisek a k vlivu dobývání (odstavec 1). Dobývací prostor může zahrnovat jedno nebo více výhradních ložisek nebo, je-li to vzhledem k rozsahu ložiska účelné, jen část výhradního ložiska (odstavec 2). Dobývací prostor se stanoví pro dobývání výhradního ložiska určitého nerostu nebo skupiny nerostů. Současně se stanoví, které nerosty výhradního ložiska budou dočasně ukládány. Je-li odděleně dobývání jiného nerostu nebo skupiny nerostů jinou organizací racionálnější, stanoví se pro jejich dobývání zvláštní dobývací prostor (odstavec 3).

Podle § 27 odst. 1, odst. 7 věta první horního zákona dobývací prostor a jeho změny stanoví obvodní báňský úřad v součinnosti s dotčenými orgány. Organizace může smluvně převést dobývací prostor na jinou organizaci po předchozím souhlasu obvodního báňského úřadu; ustanovení § 24 odst. 11 o tříleté lhůtě pro požádání o povolení hornické činnosti zde platí obdobně.

Dobývací prostor je pojmem používaným v horním právu, jehož právní normy spadají převážně do oblasti veřejného práva (srovnej Makarius, R.: České horní právo: Díl I. 1. vydání. Ostrava: Montanex a. s., 1999, str. 20). Dobývacím prostorem se rozumí územně vymezený prostor pro dobývání výhradního ložiska určitého nerostu nebo skupiny nerostů vytyčený rozhodnutím příslušného obvodního báňského úřadu a opravňující organizaci, které byl dobývací prostor stanoven nebo na kterou byl zákonným způsobem převeden, k dobývání výhradního ložiska v tomto prostoru se nacházejícího a k nakládání s vydobytými nerosty v rozsahu a za podmínek stanovených v rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru. Ke stanovení dobývacího prostoru se váže pouze oprávnění organizace k dobývání výhradního ložiska v dobývacím prostoru (zahájit dobývání výhradního ložiska ve stanoveném dobývacím prostoru může však organizace až po vydání povolení obvodním báňským úřadem). Rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru je správním aktem vydávaným obvodním báňským úřadem, který má pravomoc dobývací prostor stanovit, změnit či zrušit. Z uvedeného vyplývá, že dobývací prostor je toliko územně vymezeným prostorem, k němuž se váže veřejnoprávní oprávnění, nikoliv však věcí v právním slova smyslu. Na tom ničeho nemění ani skutečnost, že dobývací prostor lze podle § 27 odst. 7 horního zákona převést na jinou organizaci, neboť

převedením dobývacího prostoru na jinou organizaci se rozumí převedení práva dobývat výhradní ložisko v dobývacím prostoru, nikoli převedení „vlastnictví“ k dobývacímu prostoru [k tomu srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. srpna 2014, sp. zn. 29 Cdo 2050/2011 (uveřejněný pod č. C 14 116 v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, C. H. Beck – dále jen „Soubor“), či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. ledna 2013, č. j. 23 Cdo 721/2011 (dostupné na www.nsoud.cz)].

Z uvedeného vyplývá, že právní úprava týkající se dobývacího prostoru má zřejmý veřejnoprávní základ; dovolací soud se proto nejprve zabýval charakteristikou smluv týkajících se převodů dobývacích prostorů.

Část pátá zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, upravuje problematiku tzv. veřejnoprávních smluv v ustanoveních § 159 - § 170.

Podle § 159 odst. 1 – 4 správního řádu veřejnoprávní smlouva je dvoustranný nebo vícestranný úkon, který zakládá, mění nebo ruší práva a povinnosti v oblasti veřejného práva. Veřejnoprávní smlouva nesmí být v rozporu s právními předpisy, nesmí je obcházet a musí být v souladu s veřejným zájmem. Uzavření veřejnoprávní smlouvy, jejíž stranou je správní orgán, nesmí snižovat důvěryhodnost veřejné správy, musí být účelné a správní orgán musí mít při jejím uzavírání za cíl plnění úkolů veřejné správy. Veřejnoprávní smlouva se vždy posuzuje podle svého skutečného obsahu.

Pro vymezení povahy veřejnoprávní smlouvy není rozhodující charakter subjektu, který smlouvu uzavírá. Naopak skutečnost, že smluvními stranami jsou subjekty veřejného práva, ještě neznamená, že se musí jednat o smlouvu veřejnoprávní. Subjekty veřejného práva mohou mezi sebou uzavírat smlouvy, které mají soukromoprávní charakter a které veřejnoprávními smlouvami nejsou. Naproti tomu i právní vztah mezi soukromoprávními subjekty může nabýt veřejnoprávní povahy ve formě veřejnoprávní smlouvy, neboť subjekty soukromého práva mohou vzájemně uzavírat veřejnoprávní smlouvy, jak v obecné rovině předpokládá ustanovení § 162 správního řádu (k tomu shodně srovnej: Jemelka, L. – Slováček, J. : Veřejnoprávní smlouvy, Právní rozhledy, 2007, č. 11, str. 395).

Dovolací soud sdílí závěry vyslovené v odborné literatuře vztahující se ke kategorizaci veřejnoprávních smluv potud, pokud rozlišuje členění veřejnoprávních smluv na: a) veřejnoprávní smlouvy koordinační (uzavřené mezi dvěma a více subjekty veřejné správy), b) veřejnoprávní smlouvy subordinační (uzavřené mezi subjektem veřejné správy a adresátem veřejnoprávního působení – fyzickou či právnickou osobou), c) veřejnoprávní smlouvy mezi účastníky, tedy osobami, které by byly účastníky správního řízení nebo jimi jsou (uzavřené soukromoprávními subjekty s veřejnoprávním obsahem) – [k tomu srovnej Jemelka, L. – Slováček, J. Veřejnoprávní smlouvy, Právní rozhledy, 2007, č. 11, str. 396 nebo Kolman, P. Veřejnoprávní smlouvy (vybrané otázky), Správní právo, 2007, č. 4].

Podle § 162 správního řádu ti, kdo by byli účastníky podle § 27 odst. 1, kdyby probíhalo řízení podle části druhé, popřípadě ti, kdož účastníky takového řízení jsou, mohou uzavřít veřejnoprávní smlouvu týkající se převodu nebo způsobu výkonu jejich práv nebo povinností, nevylučuje-li to povaha věci nebo nestanoví-li zvláštní zákon jinak. K uzavření takové veřejnoprávní smlouvy je třeba souhlasu správního orgánu; ten posuzuje veřejnoprávní smlouvu a její obsah z hlediska souladu s právními předpisy a veřejným zájmem.

Veřejnoprávní smlouvu mezi účastníky (§ 162 správního řádu), tedy smlouvu o převodu nebo způsobu výkonu veřejných subjektivních práv nebo veřejných subjektivních povinností, mohou uzavřít ti, kdo by byli účastníky podle § 27 správního řádu, kdyby probíhalo řízení podle jeho části druhé, popřípadě ti, kdo účastníky takového řízení jsou. Uzavírají ji tedy subjekty soukromého práva (jednotlivé fyzické

nebo právnické osoby), a nikoli správní orgány ve smyslu § 1 odst. 1 správního řádu. Výjimku by představovala situace, kdyby tyto správní orgány měly v řízení postavení účastníka řízení podle 27 odst. 1 správního řádu. K uzavření takové veřejnoprávní smlouvy je však třeba, aby k ní dal správní orgán souhlas. Před vydáním tohoto souhlasu správní orgán posoudí její obsah z hlediska souladu s právními předpisy a veřejným zájmem. Veřejnoprávní smlouva mezi účastníky se může týkat převodu nebo způsobu výkonu jejich práv nebo povinností, nevylučuje-li to povaha věci nebo nestanoví-li zvláštní zákon jinak. Cílem takové smlouvy je nahradit poměrně složité a formální správní řízení (méně formální) dohodou stran uzavřenou se souhlasem správního orgánu (k tomu srovnej Jemelka, L. – Slováček, J. Veřejnoprávní smlouvy, Právní rozhledy, 2007, č. 11, str. 398).

O stanovení, změně a zrušení dobývacího prostoru rozhoduje obvodní báňský úřad správním aktem [§ 27 odst. 1 horního zákona a § 41 odst. 2 písm. a) zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě (dále též jen „zákon o hornické činnosti")] a jeho rozhodnutím dochází ke vzniku, změně nebo zániku veřejných práv vztahujících se k dobývacímu prostoru. Práva vztahující se k dobývacímu prostoru lze sice smluvně převést na jinou organizaci podle § 27 odst. 7 horního zákona, nicméně k tomuto převodu se vyžaduje předchozí souhlas obvodního báňského úřadu. Jelikož obsahem takové smlouvy je převod veřejných práv vztahujících se k dobývacímu prostoru, které jsou stanoveny v rozhodnutí obvodního báňského úřadu, jedná se o veřejnoprávní smlouvu o převodu nebo způsobu výkonu veřejných subjektivních práv a povinností podle § 162 správního řádu, což výslovně připouští i odborná literatura (k tomu srovnej : Jemelka, L. – Pondělníčková, K. – Bohadlo, D. : Správní řád. Komentář, 4. Vydání, Praha, C. H. Beck, 2013, str. 686; Jemelka, L. – Slováček, J. : Veřejnoprávní smlouvy, Právní rozhledy, 2007, č. 11, str. 398).

Smlouva o převodu dobývacího prostoru podle § 27 odst. 7 horního zákona tak je veřejnoprávní smlouvou ve smyslu § 162 správního řádu, na kterou dopadá působnost správního řádu v části páté. Aplikovatelnost správního řádu do poměrů těchto smluv vyplývá i z § 41 horního zákona, který vymezuje výluky vylučující obecnou aplikovatelnost předpisů o správním řízení pouze v případě řízení podle § 3 odst. 3, § 6, 13, 14, 14a, 14b, 14c a 32a.

Tento závěr o veřejnoprávní povaze práva k dobývacím prostorům ostatně v dovolání tvrdí i samotná dovolatelka poukazem na to, že při akceptaci závěru, že dobývací prostor nelze považovat za samostatný předmět právních vztahů „musí se tedy jednat pouze o právo k dobývacím prostorům, resp. o veřejnoprávní oprávnění, které vzniká na základě správního rozhodnutí konkrétního báňského úřadu a jeho režim se řídí veřejnoprávními předpisy".

Spory z veřejnoprávních smluv upravuje ustanovení § 169 správního řádu zákonem založenou kompetencí správních orgánů. Podle § 169 odst. 1 písm. e) správního řádu spory z veřejnoprávní smlouvy rozhoduje správní orgán, který k jejímu uzavření udělil souhlas, jde-li o veřejnoprávní smlouvu podle § 162. Tento závěr ve prospěch pravomoci správních orgánů k rozhodování sporů z veřejnoprávních smluv v obecné rovině výslovně potvrdil Nejvyšší soud v usnesení ze dne 12. ledna 2011, sp. zn. 28 Cdo 4410/2010 (uveřejněném pod č. C 9 433 v Souboru), a vychází z něj i odborná literatura (srovnej např. Jemelka, L. – Slováček, J. Veřejnoprávní smlouvy, Právní rozhledy, 2007, č. 11, str. 400).

Na těchto závěrech by přitom ničeho neměnila ani skutečnost, že by byla veřejnoprávní smlouva uzavřena před 1. lednem 2006, kdy nabyl účinnosti správní řád, neboť podle § 182 odst. 2 části věty před středníkem správního řádu se ustanoveními tohoto zákona se řídí i veřejnoprávní smlouvy vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona [srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. května 2012, sp. zn. 32 Cdo 2431/2011 (dostupné na www.nsoud.cz), proti kterému byla podána ústavní stížnost, kterou Ústavní soud odmítl usnesením ze dne 19. února 2013, sp. zn. III. ÚS 3186/2012 (dostupným na http://nalus.usoud.cz)].

V rozsudku ze dne 22. září 2011, č. j. Komp 5/2011-88 (dostupném na www.nssoud.cz)], formuloval Nejvyšší správní soud názor, podle kterého kompetence správního orgánu rozhodovat spory z veřejnoprávních smluv uzavřených před nabytím účinnosti správního řádu se posuzuje podle právní úpravy platné ke dni rozhodování sporu, zatímco hmotněprávní nároky vzniklé z takových smluv podle dosavadních právních předpisů.

Současně dovolací soud poukazuje na ustanovení § 142 odst. 1 správního řádu, podle něhož správní orgán v mezích své věcné a místní příslušnosti rozhodne na žádost každého, kdo prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jeho práv, zda určitý právní vztah vznikl a kdy se tak stalo, zda trvá, nebo zda zanikl a kdy se tak stalo.

Dovolací soud s ohledem na uvedené shledal, že ve věci sporu o určení existence práv k dobývacímu prostoru není dána pravomoc civilních soudů, neboť předmětem řízení je určení práv veřejnoprávní povahy. Pokud i přes nedostatek pravomoci přesto o tomto návrhu civilní soudy rozhodovaly, zatížily své rozhodnutí zmatečnostní vadou podle § 229 odst. 1 písm. a) o. s. ř., k níž je soud povinen přihlížet z úřední povinnosti.

Vzhledem k tomu dovolací soud podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil výrok I. rozsudku odvolacího soudu v části, v níž byl potvrzen výrok II. rozsudku soudu prvního stupně, jakož i výrok II. rozsudku soudu prvního stupně a podle § 243e odst. 4 o. s. ř. řízení zastavil (výrok II.).

Podle § 1 odst. 1 písm. e) zákona o hornické činnosti tento zákon zapracovává příslušné předpisy Evropských společenství a upravuje organizaci a působnost orgánů státní báňské správy.

Podle § 38 odst. 1 písm. b), odst. 2 zákona o hornické činnosti orgány státní báňské správy jsou obvodní báňské úřady s působností 1. Obvodní báňský úřad pro území Hlavního města Prahy a kraje Středočeského, 2. Obvodní báňský úřad pro území krajů Plzeňského a Jihočeského, 3. Obvodní báňský úřad pro území kraje Karlovarského, 4. Obvodní báňský úřad pro území kraje Ústeckého, 5. Obvodní báňský úřad pro území krajů Královéhradeckého a Pardubického, 6. Obvodní báňský úřad pro území krajů Jihomoravského a Zlínského, 7. Obvodní báňský úřad pro území krajů Moravskoslezského a Olomouckého, 8. Obvodní báňský úřad pro území krajů Libereckého a Vysočina. Sídla obvodních báňských úřadů stanoví Český báňský úřad vyhláškou.

Podle § 1 písm. d) vyhlášky č. 394/2011 Sb., o sídlech obvodních báňských úřadů, sídlem Obvodního báňského úřadu pro území kraje Ústeckého je Most.

Dovolací soud proto dále rozhodl, že po právní moci rozhodnutí bude věc v rozsahu zrušení a zastavení řízení postoupena Obvodnímu báňskému úřadu pro území kraje Ústeckého, se sídlem v Mostě, do jehož pravomoci projednávaný návrh náleží (výrok III.).

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- Odpovědnost za vady
- Náhrada nákladů na výživu pozůstalých (jiných) osob
- Mezinárodní příslušnost ve věcech rodičovské zodpovědnosti
- Smlouva o dílo (exkluzivně pro předplatitele)

- Spotřebitelský úvěr (exkluzivně pro předplatitele)
- Starobní důchod (exkluzivně pro předplatitele)
- Veřejná obchodní společnost (exkluzivně pro předplatitele)
- Vypořádání SJM (exkluzivně pro předplatitele)
- Přiměřené protiplnění
- Předkupní právo
- Ochrana osobnosti